

Alþingi
Erindi nr. Þ 136/1566
komudagur 25.3.2009

25. mars 2009

Viðtakandi: Efnahags- og skattanefnd
Frá: Fjármálaráðuneyti

Efn: Beiðni nefndarinnar um afstöðu fulltrúa ráðuneytisins við drögum að frumvarpi frá Jóni Gunnari Jónssyni

Eins og fram kemur í greinargerð með frumvarpi því sem fjármálaráðherra hefur lagt fyrir Alþingi og minnisblaði sem lagt var fyrir efnahags- og skattanefnd hinn 24. mars þá er grundvöllur að þeirri nálgun sem lögð er til af ráðuneytinu sú skipting sem átti sér stað með neyðarlögunum nr. 125/2008. Með þeim lögum voru flestar eignir gömlu bankanna, þ.m.t. lánasöfn, sem snéru að íslenskum fyrirtækjum færðar yfir í nýju bankanna. Jón G. Jónsson leggur aftur á móti upp með þá nálgun að lánin verði að mestu í gömlu bönkunum og að nýju bankarnir þurfi á sérstakri aðstoð ríkisins að halda umfram það eiginfjárframlag sem þegar hefur verið ákveðið að leggja til þeirra.

Rétt er í byrjun að fara örstuttum orðum yfir þá vinnu sem nú á sér stað vegna yfirfærslu á lánasöfnum bankanna á grundvelli neyðarlaganna. Óháð ráðgjafarfyrirtæki, Deloitte í London, hefur verið fengið til að leggja mat á verðmæti þeirra og mun það liggja fyrir í apríl. Að því loknu mun ráðgjafarfyrirtækið Oliver Wyman yfirfara verðmætið og aðferðir Deloitte og mun niðurstaða vinnu ráðgjafarfyrirtækjanna síðan verða lögð til grundvallar í samningaviðræðum við skilaneindir gömlu bankanna um kaupverð lánasafnanna.

Verðmæti skulda einstakra atvinnufyrirtækja eða atvinnugreina milli nýju og gömlu bankanna mun byggjast á hlutlægu mati á raunverulegum heimtum nýju bankanna af umræddum lánnum (e. fair value). Ljóst er að í því felst að verðmat á skuldum margra atvinnufyrirtækja eða atvinnugreina mun verða metið svo að veruleg hættu er talin á greiðslufalli. Ef sú hættu er talin mikil er verðmæti lánasafnsins afskrifað sem því nemur. Þannig kunna lánasöfn einstakra fyrirtækja eða atvinnugreina sem þegar hafa verið flutt til nýju bankanna verða metin t.d. á 10-20% af bókfærðu verði þeirra eins og það er skráð í gömlu bönkunum. Þetta þýðir með öðrum orðum að þó allar skuldir tiltekins fyrirtækis hafi verið fluttar úr gamla bankanum yfir í þann nýja mun nýi bankinn einungis greiða 10-20% af upphaflegu verðmæti þeirra til gamla bankans. Með þessu gefst nýja bankanum svigrúm til þess að leysa úr vanda fyrirtækisins með hagsmun bankans og fyrirtækisins að leiðarljósi án þess að tap myndist í reikningum nýja bankans.

Eins og fram kemur í frumvarpinu og minnisblaði fjármálaráðuneytisins til efnahags- og skattanefndar frá 24. mars er veigamikill munur á aðstæðum hérlendis vegna setningu neyðarlaganna og þeirra aðstæðna sem verið hafa uppi í öðrum löndum sem farið hafa þá leið að stofna eignaumsýslufélög til að kaupa eignir af bönkum í vandræðum. Þau hafa þannig keypt óafskrifaðar kröfur úr bönkunum á niðursettu verði og reyna að innheimta þær. Slík kaup á lélegum kröfum hafa jafnframt bætt efnahagsreikning bankanna. Þetta var er í raun svipað og gert er hérlendis með neyðarlögunum, þannig að ekki er að mati ráðuneytisins nein þörf á því að færa hinar afskrifuðu eignir á ný yfir til eignaumsýslufélags að erlendri fyrirmynd. Þar sem lánin hafa þegar verið afskrifuð með færslu þeirra yfir í nýju bankanna með neyðarlögunum eykur það verulega þá möguleika sem nýju bankarnir hafa til að koma til móts við einstök atvinnufyrirtæki með fjárhagslegri endurskipulagningu þeirra án þess að ganga á eigin fjárhag. Sé á ný horft til framangreinds dæmis hefur nýi bankinn í því tilviki svigrúm til að semja eða afskrifa skuldir við

hlutaðeigandi fyrirtæki um fjárhæð sem nemur 80-90% af heildarskuldum aðilans án þess að bankinn tapi eigin fjármunum. Þetta mun leiða til þess að bankarnir munu hafa bæði svigrúm og hagsmuni af því að reyna að koma atvinnufyrirtækjunum sem fyrst á legg.

Sú tillaga að frumvarpi sem ráðuneytið fékk til umsagnar frá nefndinni virðist því byggja á misskilningi varðandi þá aðferðarfræði sem neyðarlögin lögfestu. Þar er ranglega gengið út frá því að kaupa eigi kröfur af bönkum þrátt fyrir að þær hafi þegar verið fluttar yfir í nýju bankanna, að bankarnir eigi í erfiðleikum með að fá fyrirgreiðslu í Seðlabanka og að stærstur hluti lána íslenskra fyrirtækja sé skilinn eftir í gömlu bönkunum. Í frumvarpsdrögum er jafnfram gert ráð fyrir sjá um sölu eigna fyrir banka og skilaneindir sem er allt annar veruleiki en sá sem unnið er eftir í dag.

Það er ekki markmið fjármálaráðherra með frumvarpinu að stofna nýja banka á þeim nótum sem Jóns leggur til og telur ráðuneytið að hans hugmyndir gangi ekki upp nema gerðar verði meiriháttar breytingar á þeirri vinnu sem þegar er í gangi við endurreisn bankakerfisins. Þess vegna verður ekki farið í það hér að leggja til breytingar við einstakar greinar í frumvarpsdrögum hans heldur teljum við að frumvarpið eins og það kemur frá ráðuneytinu, hugsanlega með smávægilegum breytingum í línu við þær sem komu frá Samkeppniseftirlitinu og Kauphöllin nái best þeim markmiðum sem að er stefnt.